

Personalens i Bemböle skola utlåtande i ärendet "Fortsättningen av verksamheten för Bemböle förskola och Bemböle skola"

Esbo stadsfullmäktige har större skolenheter som mål, och vill avstå från små enheter. En av orsakerna, eventuellt den enda, är ekonomisk i och med att Svenska bildningstjänster ålagts spara ca 3,2 miljoner euro, (enligt HBL som citerar direktör Högström den 29.11.2021).

Esbo stad har tidigare varit noga med att påpeka att man satsar på skola och utbildning långt mer än många andra kommuner gör. Staden har inte velat spara från skolsektorn, men nu verkar man ha ändrat åsikt.

Vi förundrar oss över hur en god ekonomisk situation ännu för några år sedan plötsligt kan svänga till ett underskott på 3,2 miljoner euro. Vem är ansvarig för att ekonomin har körts i botten? Man har sanerat flera skolor och byggt nya skolor, vilket blivit dyrare än väntat, och nu ska bildningssektorn stå för fiolerna. Var ligger ansvaret för skenande kostnader? Är det Bemböle skola – en frisk och vital 98-åring – som ska finansiera detta?

Svenska bildningstjänster kommer med tre olika förslag inför framtiden. Vi kommenterar förslagen i tur och ordning, och bemöter påståendena i beredningen.

Förslag 1: Förskolans och skolans verksamhet läggs ner från 1.8.2022

- **Verksamhets-, personal- och undervisningsresurser kan utnyttjas mer flexibelt och ändamålsenligt ur helhetsperspektivet**

Detta är formuleringar som man inte ger några som helst konkreta exempel på. Hur kan vi utnyttja personalen mer flexibelt och ändamålsenligt om vi fanns i större enheter? Vi är redan nu flexibla med att undervisa på flera adresser i gymnastik, slöjd och ortodox religion. Dessutom möjliggör vi att lärare i Lagstad kan undervisa våra elever. Vi har med andra ord funderat på vad som är ändamålsenligt med tanke på vårt kunnande. Verksamhets- och undervisningsresurser betyder antagligen pengar, och möjligen undervisningsmaterial inhandlat för pengarna. Vi behöver rätt lite nytt material eftersom skolan fungerat i huset så länge att ett bra basförråd finns. Vid behov kan man (i alla skolor) gå igenom vilket material som inte utnyttjas, om sådant finns, och i större utsträckning låna ut eller byta material med andra skolor. Sådant görs nästan inte alls. Visst skolmaterial behövs förstås varje år: häften, böcker, pennor, bildkonstmateriäl m.m. Detta behövs i samma mängd om eleverna går i större enheter, eftersom det är material som används per elev.

- **Lokalerna kan utnyttjas mer flexibelt och ändamålsenligt**

Vilka lokaler? Vi utnyttjar Bemböle skolas samtliga utrymmen och dessutom lånar vi utrymmen av Lagstads skola för slöjd och gymnastik vissa tider på året. Kanske kunde man ha kvällsanvändning i Bemböle skola? Det förutsätter dock en kvällsvaktmästare, och eftersom inte jätte många grupper ryms in här samtidigt så är det inte sagt att det skulle löna sig, men varför inte försöka om man räknar ut att det gör det? Vilka lokaler

är det som i nuläget inte utnyttjas flexibelt eller ändamålsenligt? Det ges inget svar på det. Vad händer med Bemböles hälsosamma skolbyggnad, om skolan upphör? Kvarstår inte kostnaderna för staden ändå?

- **Flexibel gruppbildning och förverkligande av pedagogiska lösningar enligt olika elevers behov underlättas då det finns parallellklasser**

Eventuellt ja, om eleverna i parallellklasserna har liknande behov. Har de inte det kan man inte sammanföra dem lika lätt. Men också inom klasserna, och framför allt inom de sammansatta klasserna, kan man vara flexibel med grupper. Alla delningar behöver inte göras mellan årskurserna utan man kan dela som det passar bäst för stunden. Det är lätt i en liten enhet där alla känner varandra. Samtidigt har det under hela pandemin varit en fördel med en liten enhet. Det är lätt att inte blanda grupper, att gå in och ut i turer, när det inte blir stora folksamlingar. Elever och föräldrar är över lag väldigt nöjda med Bemböle skola. Det betyder att vi har lyckats förverkliga sådana pedagogiska lösningar som gagnar olika elevers behov.

- **Tillgång till undervisning i tillvalsämnen och ämneslokaler i den egna skolan och samarbetsformerna och -möjligheterna blir mer omfattande**

Bemböle skola är för tillfället en skola för årskurserna 1-4. De enda tillvalsämnen som finns är i åk 4, då man har en årsveckotimme i ett valbart ämne. Här har vi samarbetat med Lagstad och Rödskog för att eleverna på riktigt ska kunna välja av det som erbjuds, och så har de åkt buss för att träffa sin grupp. Detta har ändå varit omöjligt under pandemin, alltså hade eleverna i praktiken lite av varje tillvalsämne t.ex. under förra läsåret. Det viktigaste med lektionen är kanske ändå inte om man kunnat ha Uteäventyr, Lek och rörelse eller Så funkar det – det händer också i större skolor som t.ex. Mattliden att ämnen som Så funkar det eller Balans inte blir av för att det är för få som väljer det – utan att man får ha ett annorlunda skolämne som inte bedöms. Det är kanske rentav att föredra att inte blandas med de andra skolorna för dessa ämnen. Före pandemin har både Rödskogs och Bemböles elever åkt buss till Lagstad, där man delat upp alla fyror på enligt tillvalsämne. Men det har inneburit att också ämnet Uteäventyr har hållits nära Lagstads skola, där terrängen inte motsvarar en skog, utan snarare är parklik och inte lika ändamålsenlig som på andra ställen. I stället kunde man ordna Uteäventyr i Bemböle eller Rödskog, och Lagstads elever kunde, om man så vill, åka dit och delta.

Att ha tillgång till ämneslokaler i alla ämnen i alla skolor är inte nödvändigt och inget argument för att stänga Bemböle skola. Då uppstår situationer där inte alla rum utnyttjas hela tiden. Ett av klassrummen i Bemböle har använts som gymnastiksal tidigare (det är inrett med ribbstolar, rep och ringar) varför det måste vara möjligt även nu, om man vill spara in på busskostnader. I åk 1-4 behöver man inte göra så avancerade saker att det kräver en stor sal med all tänkbar utrustning. Enligt den rådande läroplanen är det heller inte väsentligt.

Gymnastik och idrott åk 1-2

"Vi leker och rör på oss tillsammans."

I årskurserna 1–2 ligger tyngdpunkten i undervisningen på att tillägna sig sensomotoriska färdigheter och grundläggande motoriska färdigheter, att göra saker tillsammans och att utveckla sociala

färdigheter och stärka de positiva upplevelserna av gymnastik. Undervisningen ska hjälpa eleverna att möta emotionellt varierande situationer. Elevernas fantasi och idéer ska utnyttjas i undervisningen. Utdrag ur läroplanen:

Gymnastik och idrott åk 3-6 (**Observera att detta är åk 3-6, inte 3-4.**)

"Vi rör på oss och tränar våra färdigheter tillsammans."

I årskurserna 3–6 ligger tyngdpunkten i undervisningen på att befästa och bredda de grundläggande motoriska färdigheterna samt stärka de sociala färdigheterna. En mångsidig undervisning som präglas av samspel och kommunikation stödjer lärandet, elevernas välbefinnande, deras utveckling mot självständighet och delaktighet samt ger beredskap för en aktiv livsstil. Eleverna deltar enligt sin utvecklingsnivå i att planera och genomföra aktiviteter på ett ansvarsfullt sätt

Detsamma gäller slöjden. Eleverna i åk 3-4 har använt *en* maskin i Lagstad som inte finns i Bemböle: en slipmaskin. Det går förstås snabbare att slipa ytor med maskin än för hand, men måste inte maskinen använts bara för att den råkar finnas? Det är många 1-6 skolor som inte har dyra maskiner i sin slöjdsal. I nuläget får Bemböles elever ändå tillgång till dessa saker senast i årskurs fem, och det räcker mer än väl. Utdrag ur läroplanen:

Slöjd åk 1-2

I årskurserna 1–2 är uppdraget för undervisningen i slöjd att göra det möjligt för eleverna att uttrycka sig genom slöjd och att utveckla sådana kunskaper, färdigheter och erfarenheter som behövs för att planera och skapa. Eleverna uppmuntras att planera och framställa slöjdprodukter med olika material. Slöjd utvecklar koncentrationsförmågan och förmågan att ta initiativ. Den uppmuntrar eleverna att värdesätta och utvärdera sitt eget och andras arbete. Slöjdens fostrande roll är att hjälpa eleverna att förstå kulturell mångfald och jämlikhet.

Slöjd åk 3-6 (**Observera att detta är åk 3-6, inte 3-4. Maskiner är inte i någon huvudroll.**)

I årskurserna 3–6 är slöjdens uppdrag att stödja elevernas förmåga att behärska en slöjdprocess i sin helhet. Undervisningen ska stödja eleverna att lära sig och tillämpa begrepp, ord och termer som anknyter till slöjd. Eleverna bekantar sig med olika materiella egenskaper och blir bekant med hur egenskaperna kan utnyttjas och vilka lösningar de möjliggör. Eleverna ska vägledas i att kunna välja mellan olika arbetsmetoder, arbetsredskap, maskiner och anordningar samt att arbeta med hjälp av dem. Slöjdens fostrande uppdrag är att lära eleven att kritiskt granska människans konsumtions- och produktionssätt ur ett rättvis- och hållbarhetsperspektiv och ur ett etiskt perspektiv.

Det är alltså möjligt att ha gymnastik och slöjd i egen skola. Om man kan tänka sig en liten slant för bussar, så kan man förvisso åka till Lagstad några enstaka gånger om året (alltså färre gånger än i nuläget) för att göra vissa saker som inte kan göras i Bemböle, men för att följa läroplanen är det inte nödvändigt.

Samarbetsformerna och -möjligheterna är förstås fler i en större skola, men också i en liten kan man öva sig i samarbete genom att blanda grupperna. Under pandemin har det dock inte varit tillåtet, och en liten skola har känts som en lottovinst i det sammanhanget. Under normala omständigheter kan man också samarbeta med andra skolor om man så vill, lika bra som en stor skola kan ha samarbete med andra.

Beredningen ser också avsaknaden av en matsal som ett problem. Vi som ätit med övervakningsskyldighet (som ju klasslärare har) både i mindre och större matsalar i

andra skolhus, kan intyga att det är både lugnare och lättare att övervaka matsituationen då eleverna äter i egen klass. I läroplanen står följande om skolmåltiderna:

”Målet med måltidssituationerna är att förstå vikten av regelbundna måltider för välmåendet och att lära sig gott uppförande, umgänge vid måltider och bordsskick. Måltidssituationerna främjar också för sin del en hållbar och sund livsstil. Eleverna har möjlighet att ha olika ansvarsuppdrag i samband med skolmåltiden, vilket stöder elevernas närings- och hälsofostran. Uppdragen kan också stöda elevernas fostran gällande sociala, estetiska och kulturella aspekter samt fostran i hållbar utveckling.”

I Bemböle har vi ett system där två elever per klass hjälper till med dukningen före och städningen efter varje måltid. Detta övervakas av oss vuxna och därför har vi goda möjligheter att följa det som står i läroplanen. Dessutom blir det naturligt att diskutera matsvinn och hur det kan undvikas. Lärarna har god insyn i hur, vad och hur mycket eleverna äter och märker och kan ingripa snabbt om något är på tok.

- **Tillgången till elevvårdstjänster ökar**

Stämmer det? I en stor skola är det hundratals barn som ska dela på kurator, hälsovårdare och psykolog. Ändå finns det inte mer än en av varje. I Bemböle har vi möjlighet att kontakta elevvården när vi behöver hjälp och så kommer de till Bemböle så fort de kan. I själva verket känns det som att tillgången till dessa tjänster kanske rentav är bättre i Bemböle än i Lagstad? T.ex. höstterminen år 2021 har kuratorn besökt oss ca en gång per vecka för att det funnits behov för det. Sen kan hon komma mer sällan när det inte är något speciellt på gång. Också psykologen har besökt oss och träffat elever vars föräldrar önskat det. Hälsovårdaren gör upp ett schema enligt när hon är i Bemböle, hon har utfört hälsogranskningar och vaccinerat elever, men utöver det kan föräldrarna kontakta henne och boka en tid. Det är alltså verkligen inte så att vi skulle ha dålig tillgång till elevvård i Bemböle skola. Och eftersom alla vuxna i skolan känner alla barn till namnet, ser och hör vi också om konflikter genast när de startar och kan ingripa i ett tidigt skede.

- **Koordinering och planering av det gemensamma arbetet för att främja elevernas välmående och lärande underlättas och effektiveras**

Vilka är bevisen för detta? Två av oss lärare i Bemböle skola har relativt nyligen jobbat i stora skolor. Att koordinera och planera är minsann inte lätt när man ska hitta gemensam tid med så många olika personer. I Bemböle kan vi hålla informella möten vilken rast som helst och man vet alltid vad de andra lärarna jobbar med. Som så många andra av argumenten är detta bara ord. Det har ingen förankring i verkligheten. Det låter bra på pappret. Beredarna har för övrigt inte besökt skolan på flera år, och inte talat med personalen om eventuella utmaningar med en liten skola. Vi som jobbar här ser helt annorlunda på dessa saker.

Sedan följer ett stycke om centrala effekter av en nedläggning, i nämndens begäran om utlåtande. Det finns inte mycket att kommentera här, det är klart att både elever och personal anvisas nya skolor om Bemböle skola läggs ner. Också direktionen upphör förstås. Sedan konkluderar man: **”Det pedagogiska ledarskapet förstärks och dialogen med elever, personal och vårdnadshavare ökar.”** Vems dialog? Skolledningens? Direktionens? På vilket sätt då? Igen ett ogrundat påstående. Vem kommer att föra mer

dialog med eleverna, som inte redan gör det nu? Vem kommer att föra mer dialog med personalen och föräldrarna? Behövs det mer dialog? Vi har ett fungerande samarbete som det är. Alla, elever, personal och föräldrar får regelbundet utvärdera skolans arbete, och där emellan är det också fritt fram att ta kontakt.

Sen skrivs det i beredningen att vi får tillgång till **”hälsosamma, trygga och tillgängliga inlärningsmiljöer som möjliggör läroplansenlig undervisning i alla ämnen”**. Varför påpeka att utrymmena blir hälsosammare då det bevisligen aldrig förekommit hälsoproblem på grund av byggnaden i Bemböle skola (enligt det material vi tilldelats)? Beredningen har heller inte bekantat sig med skolbyggnaden eller skolans verksamhet genom att besöka oss. Vi hoppas att även nämndens medlemmar skulle ta sig tid att komma hit och bekanta sig med vår skola innan de fattar beslut om en eventuell stängning endast på basis av beredningstexten.

Bemböle skola är mycket trygg. Det är många familjer som väljer en liten skola för att de anser att det är tryggare än en stor. De väljer en skola nära hemmet för att skolvägen blir tryggare då. Under invånarkvällen berättades det i en utökad presentation, jämfört med den som direktionen och skolan fått sig tillskickad, att man gjort en enkät i åk 6 om känslan av trygghet, och att den inte är sämre i en stor skola än en liten. Det är förstås möjligt (även om inget sades om hur undersökningen gjorts eller hur stort samplet var osv). Nu har ju Bemböle inga elever i åk 6 som det skulle gå att jämföra med, och så är det väl framför allt för att eleverna ska känna sig trygga genast i åk 1 och 2 som deras föräldrar valt en liten skola?! Det är väl vanligare att små barn känner otrygghet än de som är större och redan har skolvana? Alltså är undersökningen helt irrelevant i detta sammanhang. Sedan kan vi hålla med om att våra utrymmen inte är tillgängliga för alla. Byggnaden är skyddad, alltså går det inte så där bara att anpassa den exempelvis för personer med rullstol. Det är förstås tråkigt. Alla barn skulle förtjäna att få gå i en liten skola, om de vill.

Angående elevupptagningsområdena konstaterar vi följande: Det verkar vara möjligt att rita upp gränserna just så som det gagnar skolorna bäst. Alltså går det att justera områdena så att Bemböle skola får fler elever. Men eftersom det ser ut att vara en trend att elevantalet minskar över lag, inte bara i Bemböle, och det finns lediga platser i nästan alla svenska skolor i centrala och norra Esbo, så kan man inte säga att vi måste stänga en av skolorna på grund av för litet elevantal. De andra skolorna är inte heller fyllda enligt hela sin kapacitet. Det är alltså ett generellt problem.

Esbos finska skolsektor har räknat ut att den mest ekonomiskt lönsamma skolan har fyra parallellklasser hela vägen från åk 1-9. Sådana skolor finns inte på svenska i Esbo. Inte ens våra största är så stora. Vi kan inte bli så stora med nuvarande befolkningsunderlag eftersom skolresorna då skulle bli absurt långa, och inga svenska skolor är byggda för att rymma så många elever. På invånarkvällen berättade Outi Saloranta-Eriksson att den nya Albergaskolan och renoverade Kungsgårdsskolan är gjorda för att bli tvåserieskolor, alltså med två parallellklasser. Men nu har man för lite elever till dem! Varför bygga för stort och för dyrt och sen dra in annat? Kommer man sen ytterligare att justera elevupptagningsområdena så att dessa två skolor får fler elever? Då blir det igen sämre utnyttjad kapacitet i dem man tar elever från.

Problemen ligger nog någon annanstans än i det att Bemböle skola har endast 39 elever läsåret 2021-2022. Det har tidigare fattats sådana ekonomiska beslut att man nu måste spara 3,2 miljoner euro på fem år. Genom att stänga Bemböle kommer man inte ens nära den summan.

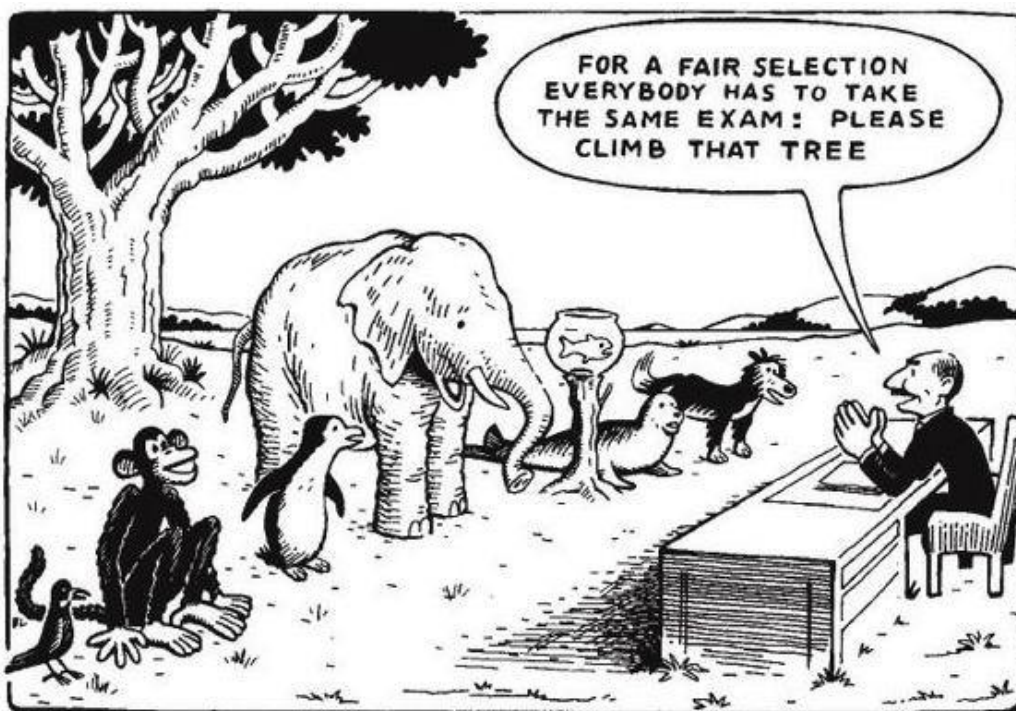
Beredningen av ärendet har fått mycket kritik. Den har varit bristfällig, den har kommit väldigt sent och nu är det plötsligt väldigt bråttom med allting. Det verkar också intressant att förutom att direktionen, personalen och elevrådet i Bemböle skola hörs i ärendet, så får även dessa tre grupper i Karamalmen, Rödskog och Lagstad säga sitt. Det är självklart att de kommer att vara för en stängning. Då får de fler elever och med det kommer mer resurser till skolan. Rödskog kanske ökar med ett par elever och Karamalmen och Lagstad grovt taget med ca 15-20 elever var. (Ingen verkar för övrigt ha kollat adressuppgifterna på alla nuvarande elever och förskolebarn för ingen har kunnat säga hur många som hänvisas vart.) Varför ska direktionerna, personalen och elevråden i de mottagande skolorna ta ställning till hurvida de vill ha enstaka eller upp till 20 elever till eller inte?

Deras åsikter kan åtminstone inte ges närapå lika mycket tyngd som åsikterna från Bemböle, eftersom de påverkas enbart positivt av en stängning av Bemböle skola. Alla förstår väl att det är sekundärt vad man anser i de övriga skolorna jämfört med Bemböle skola, som är den enda som drabbas negativt.

Sen frågar vi oss också hur det kommer sig att fyra skolor får kommentera utkastet, medan Bemböle förskola inte i början ens har fått information om processen? De hade inte fått något som helst material, och man hade inte begärt att få deras utlåtande. Hur är detta möjligt?! Då de har frågat, har man sagt att de naturligtvis också får lämna in ett utlåtande. Senare bjöd man ändå in dem till arbetsplatsmötet med samarbetsförhandlingar. Men hur kunde beredningen glömma bort en hel enhet som man föreslår att stänga, medan man ber om utlåtanden av alla mottagande enheter?

Vi som jobbar eller går i skola i Bemböle har uttryckligen valt en liten skola, för att vi ser ett egenvärde i det lilla, men också i att det ska finnas alternativ. *Alla barn är inte likadana. Det talas vackert om mångfald i allehanda sammanhang, varför inte nu?*

Snart är alla skolor mer eller mindre likadana. Är det jämlikt? Eller är det mer jämlikt att det finns alternativ som passar för olika personer?

Källa: Internet. Ursprung okänt, finns i otaliga versioner.

Förslag 2: Förskolans och skolans verksamhet fortsätter som nu

Detta förslag har personalen givetvis inget emot. Men om det betyder att en nedstängning aktualiseras vart tredje eller vart femte år, så är det naturligtvis mycket illa för skolan. Familjer som gärna skulle ha barnen i Bemböle kanske inte vågar placera dem där – det har redan delvis hänt att skolan skadats av ryktena om att den ständigt är hotad, och även de som sedan valt Bemböle har varit en aning oroliga för hur det ska gå. Men för att inte ha det där hotet ständigt överhängande så anser vi att det tredje förslaget skulle gagna Bemböle bäst.

Förslag 3: Förskolan och skolan utvidgas genom att öka barn- och elevantal.

Bemböle har tidigare varit en skola för åk 1-6, men sedan sänkte man elevantalet genom att ändra skolan till att undervisa endast åk 1-4. I något skede minskade man också elevupptagningsområdet. Beredningens kurva över minskningen i elevantalet berättar inte om dessa orsaker till minskningen. Den är missvisande eftersom den saknar bildtext. Förskolan fick sedan flytta in i skolans utrymmen. I stället står den tidigare rådgivningsbyggnaden på den angränsande tomten tom sedan flera år tillbaka, men kostnaderna för den kvarstår. Nu har elevupptagningsområdet igen utökats en aning, men det dröjer ju flera år innan man ser någon effekt av det.

Vårt förslag är att man skulle se över skolan och rådgivningen, dessa två byggnader, i sin helhet och fundera vad som skulle vara mest ändamålsenligt med tanke på att utnyttja alla de utrymmen staden ändå har i sin besittning. Ingen byggnad mår bra av att stå tom i flera år. Finns det problem i någon byggnad ska de åtgärdas. Sedan måste man beakta de bestämmelser som finns angående dessa byggnader. Om det är så, att de finns till för skolverksamhet, eller för rådgivnings-, förskole- och skolverksamhet, är det säkert skäl att se över helheten. Involvera gärna direktion och personal i sådant planeringsarbete.

Vi tror starkt på att det finns en efterfrågan för olika skoltyper. Som ett argument för nedläggningen sades också i beredningens material att en stor del av Bemböles elever egentligen hör till de angränsande elevupptagningsområdena. Vad kan det bero på? Det måste rimligtvis finnas orsaker till att dessa familjer valt att anhålla om en annan skola för sina barn, än den närskola de anvisats. Folk vill helt enkelt att deras barn ska börja sin skolstig i en mindre enhet, eller också är det skolvägen som är tryggare till Bemböle än till närskolan, eller en kombination av orsakerna. Färre enhetsbyten under skolstigen åberopas också. Men det blir ju inte färre byten av att stänga Bemböle, eftersom inte samtliga barn direkt placeras i Lagstad.

Om förslag två eller tre förverkligas blir det ingen inbesparing, och resultatenheten måste hitta andra lösningar. Det anser vi att man måste göra. Vi har nu levt nästan två år med en pandemi, som vi ännu inte ser slutet på. Fler barn mår allt sämre. Lösningen är inte så stora enheter som möjligt. Tvärtom har det varit ett trumfkort att ha en liten enhet i dessa tider, och får man tro experterna är detta bara den första i en rad kommande pandemier. Vi hoppas att nämnden vågar se långsiktigt. Små skolor som stängs brukar sällan öppnas igen. Men de behövs!

När nämnden Svenska rum sätter sig in i denna fråga, hoppas vi att de låter också andra värden och åsikter än de rent ekonomiska få styra. Vi som jobbar här har alla valt en liten skola, för att vi vill jobba i en liten skola, och ser den lilla skolans potential även i framtiden.

Personalen i Bemböle skola

Ulf-Johan Sunabacka, platschef, klasslärare

Charlotta Buchert, klasslärare

Ann-Cathrine Ahlroos, klasslärare

Tina Nuorala, skolgångsbiträde